

TILLEGG 5 TIL VEDLEGG XV

NORGE – BINDINGSLISTE OVER SPESIFIKKE FORPLIKTELSER NEVNT I ARTIKKEL 4.18

Dersom ikke noe annet er angitt, skal inndelingen av tjenestesektorene være basert på den foreløpige sentrale produktgruppering (CPC) av 1991 fra FNs statistiske kontor, og rekkefølgen skal vise tjenestesektorinndelingen slik den er brukt i GATT-dokument MTN.GNS/W/120 av 10. juli 1991.

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
I. HORIZONTALT FORPLIKTELSER			
ALLE SEKTORER OMFATTET AV DENNE BINDINGSLISTEN Alle sektorer: Etablering – generelle prosedyrer for godkjenning av erverv Alle sektorer: Opprettelse av juridisk person – selskap med begrenset ansvar, stiftelse	3) Ingen	3),4) En utenlandsk statsborger som kjøper eller leier fast eiendom som sekundærbolig, må søke om konsesjon dersom vedkommende ikke bor i Norge eller ikke har bodd i Norge i minst fem år. 3) Daglig leder av et aksjeselskap og minst halv- parten av medlemmene av styret og medlem- mene av bedriftsforsamlingen må være bosatt i Norge, med mindre Nærings- og handels- departementet gjør unntak fra denne bestem- melsen i det enkelte tilfellet.	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
<p>Alle sektorer: Subsidier/ tilskudd (det gjenstår å finne en løsning på spørsmålet om en definisjon av subsidier i forbindelse med forhandlinger i henhold til artikkel XV i GATS)</p>	<p>1) Ubundet 2) Ubundet 3) Ingen</p> <p>4) Ingen</p>	<p>1) Ubundet 2) Ubundet 3) Retten til tilskudd kan begrenses til juridiske personer etablert i Norge. Ubundet når det gjelder tilskudd til forskning og utvikling og utdanningstjenester som fører fram til statlig anerkjente eksamener og/eller grader. 4) Tilskudd som er tilgjengelige for fysiske personer, kan være forbeholdt norske borgere.</p>	
<p>Alle sektorer: Bevegelighet for arbeidstakere</p>	<p>4) Ubundet, unntatt når det gjelder midlertidig opphold for kategori A, B, C og D under:</p>	<p>4) Ubundet, unntatt for tiltak som vedrører de kategorier av fysiske personer som er nevnt i kolonnen for markedsadgang.</p>	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
	<p>A. Personer gjenstand for foretaksinterne forflytninger</p> <p>Mellomledere og toppledere, spesialister og personer i praksis (<i>trainees</i>) som forflyttes internt innen foretaket, forutsatt at tjenesteyteren er det foretaket som de er tilknyttet.</p> <p>Definisjoner:</p> <p>Toppledere/mellomledere – personer som arbeider i ledende stillinger innenfor en juridisk person, og som på grunnlag av generelt tilsyn eller instruksjoner i første rekke fra foretakets styre eller aksjeeiere eller tilsvarende, primært har ansvaret for ledelsen av foretaket, herunder personer som:</p> <ul style="list-style-type: none"> - leder foretaket eller en avdeling eller underavdeling av foretaket, - fører tilsyn med og kontrollerer arbeidet som utføres av andre ansatte med ledelses- eller tilsynsoppgaver eller faglige oppgaver, - har fullmakt til på egen hånd å ansette og si opp arbeidstakere eller anbefale ansettelse, oppsigelse eller andre personaltiltak. <p>Spesialister – personer som arbeider innenfor en juridisk person, og som innehar kunnskaper utenom det vanlige som er absolutt nødvendige for foretakets tjenester, forskningsutstyr, teknikker eller ledelse. Når det vurderes om slike kunnskaper foreligger, vil det bli tatt hensyn ikke bare til kunnskap som gjelder foretaket, men også til om personen innehar kvalifikasjoner på et høyt nivå vedrørende en type arbeid eller bransje som krever særlige fagkunnskaper, inkludert medlemskap av en godkjent organisasjon.</p>		

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
	<p>Toppledere/mellomledere og spesialister må oppfylle følgende vilkår for å få adgang:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det stilles ikke krav om økonomisk behovsprøving. - Midlertidig innreise, opphold og arbeid er begrenset til et tidsrom av fire år. - Det må innhentes arbeidstillatelse. - Arbeidstillatelsen må utstedes til en fysisk person som anses for å inneha fagkunnskaper på høyt nivå eller for å inneha særlige kvalifikasjoner. - Den fysiske personens kompetanse må anses for å være nødvendig for tjenestemottakeren. - Alle øvrige krav med hensyn til innreise, opphold, lønn, arbeidsvilkår og trygdeytelser skal fortsatt gjelde. <p>Definisjoner:</p> <p>Personer i praksis (<i>trainees</i>) – midlertidig tilstedeværelse av fysiske personer som innehar diplom, universitetseksamen eller kvalifikasjoner på høyere nivå enn mastergrad, og som søker arbeid etter studiene for å skaffe seg egnet arbeidserfaring eller innsikt i forretningsteknikk eller metoder for tjenesteyting.</p>		

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
	<p>Personer i praksis (<i>trainees</i>) må oppfylle følgende vilkår for å få adgang:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Midlertidig innreise, opphold og arbeid er begrenset til et tidsrom av seks måneder. - Det må innhentes arbeidstillatelse. - Arbeidet må være av vesentlig betydning for personens kvalifikasjoner og utgjøre en naturlig del av vedkommendes yrkesrettede opplæring. - Den fysiske personens kvalifikasjoner må være relevante for foretakets virksomhet. - Alle øvrige krav med hensyn til innreise, opphold, lønn, arbeidsvilkår og trygdeytelser skal fortsatt gjelde. <p>B. Forretningsreisende</p> <p>Definisjoner:</p> <p>a) personer som representerer en tjenesteyter, og som søker midlertidig adgang med det formål å forhandle om salg av tjenester eller inngå avtaler om salg av tjenester for vedkommende tjenesteyter, under forutsetning av at representantene ikke selv beskjeftiger seg med direkte salg til publikum eller tjenesteyting.</p>		

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
	<p>b) personer som arbeider i ledende stillinger, slik dette defineres ovenfor, innenfor en juridisk person, og som har ansvaret for etablering i Norge av kommersiell tilstedeværelse i Norge for en tjenesteyter hjemmehørende i en part, under forutsetning av:</p> <ul style="list-style-type: none"> - at representantene ikke beskjeftiger seg med direkte salg eller tjenesteyting, og - at tjenesteyteren ikke har andre representanter, filialer eller datterforetak i Norge. <p>For a) og b): Midlertidig innreise, opphold og arbeid er begrenset til et tidsrom av tre måneder. Det stilles ikke krav om økonomisk behovsprøving.</p> <p>C. Tjenesteytere i kontraktsforhold</p> <p>Definisjoner:</p> <p>Ansatte i et utenlandsk foretak som midlertidig er til stede i Norge for å yte en tjeneste i henhold til en tjenestekontrakt inngått mellom deres arbeidsgiver og en kunde som har tilhold i Norge.</p>		

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
	<p>Adgang er betinget av at følgende vilkår oppfylles:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det stilles ikke krav om økonomisk behovsprøving. - Midlertidig innreise og opphold skal være begrenset til tre måneder i løpet av en tolv månedersperiode eller så lenge kontrakten løper, avhengig av hva som er kortest, med unntak av midlertidig innreise og opphold for å yte tjenester i følgende undersektorer, der grensen i løpet av en tolv månedersperiode skal være fire måneder: <ul style="list-style-type: none"> ▪ juridiske tjenester ▪ arkitekttjenester ▪ ingeniørtjenester ▪ integrerte ingeniørtjenester - Forpliktelsen gjelder bare tjenesteyting som omfattes av kontrakten. Den gir ikke adgang til å utøve yrket som sådant. - Det må innhentes arbeidstillatelse. - Arbeidstillatelsen må utstedes til en fysisk person som anses for å inneha fagkunnskaper på høyt nivå eller for å inneha særlige kvalifikasjoner. - Den fysiske personens kompetanse må anses for å være nødvendig for tjenestemottakeren. - Dersom det viser seg at det vil bli varig behov for arbeidskraft som nevnt, eller dersom det i løpet av de siste seks månedene er gitt tillatelse til å utføre samme type arbeid for samme tjenestemottaker, skal det ikke gis tillatelse. - Alle øvrige krav med hensyn til innreise, opphold, lønn, arbeidsvilkår og trygdeytelser skal fortsatt gjelde. 		

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
	<p>D. Uavhengige fagpersoner</p> <p>Definisjoner:</p> <p>Fysiske personer som er selvstendige næringsdrivende og midlertidig oppholder seg i Norge for å yte en tjeneste i henhold til en tjenstekontrakt inngått mellom dem og en kunde som har tilhold i Norge.</p> <p>Adgang er betinget av at følgende vilkår oppfylles:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det stilles ikke krav om økonomisk behovsprøving. - Midlertidig innreise og opphold skal være begrenset til tre måneder i løpet av en tolv månedersperiode eller så lenge kontrakten løper, avhengig av hva som er kortest. - Forpliktelsen gjelder bare tjenesteytingen som omfattes av kontrakten. Den gir ingen rett til å utøve yrket som sådant. - Det må innhentes arbeidstillatelse. - Arbeidstillatelsen må utstedes til en fysisk person som anses for å inneha fagkunnskaper på høyt nivå eller for å inneha særlige kvalifikasjoner. - Den fysiske personens kompetanse må anses for å være nødvendig for tjenestemottakeren. - Dersom det viser seg at det vil bli varig behov for arbeidskraft som nevnt, eller dersom det i løpet av de siste seks månedene er gitt tillatelse til å utføre samme type arbeid for samme tjenestemottaker, skal det ikke gis tillatelse. - Alle øvrige krav med hensyn til innreise, opphold, lønn, arbeidsvilkår og trygdeytelser skal fortsatt gjelde. 		

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
	-		
II. SEKTORSPEISIFIKKE FORPLIKTELSER			
1. FORRETNINGS-TJENESTER			
A. Yrkestjenester			
a) Juridiske tjenester – retts- hjelp i fremmed rett (berørte deler av CPC 861)	1) Ingen 2) Ingen 3) Advokaten er personlig ansvarlig for sin virksomhet. Det er bare mulig å eie andeler og/eller være styremedlem i et norsk advokatfirma dersom man utøver en vesentlig del av sin yrkesaktivitet i foretakets tjeneste.	1) Ingen 2) Ingen 3) Utenlandske advokater kan etter søknad gis tillatelse til å yte rettshjelp i fremmed rett og folkerett. Visse restriksjoner med hensyn til samarbeid med norske advokater som følge av lovgivning om hvordan norske advokaters virksomhet kan organiseres.	
b) Regnskaps-, revisjons- og bokføringstjenester (CPC 862)	4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. Som for 3), men ingen restriksjoner med hensyn til rettshjelp på rent leilighetsvis basis.	
- Revisjonstjenester utført av registrerte og statsauto- riserte revisorer	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen	1) Ubundet 2) Ingen 3) Det kreves offentlig autorisasjon basert på norsk eksamen og to års praksis i Norge. Revisjonsberetninger må skrives på norsk. Det kreves fast bopel i Norge.	
	4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. Som 3).	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
- Regnskaps- og bokførings-tjenester	1) Regnskapsføringen skal skje i Norge. Kongen kan bestemme at regnskapsføringen skjer i utlandet. 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. For autoriserte regnskapsførere kreves det fast bopel i Norge og minst to års praksis i Norge i løpet av de fem foregående år.	
c) Skatterådgivningstjenester (CPC 863)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
d) Arkitekttjenester (CPC 8671)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
e) Ingeniørtjenester (CPC 8672)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
f) Integrerte ingeniørtjenester (CPC 8673)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
g) Byplanlegging og landskapsarkitekt tjenester (CPC 8674)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
h) Medisinske- og tannmedisinske tjenester (CPC 9312)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Det kreves autorisasjon eller lisens. Må snakke norsk og ha tatt visse nasjonale eksamener på ulike områder for å få lisens eller autorisasjon. Utenlandske eksamener på tilsvarende nivå kan bli godkjent. 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. Som 3).	
i) Veterinærtjenester (CPC 932)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. Utenlandske eksamener som gir likeverdig kompetanse, kan bli godkjent.	
j) Fødselshjelp og tilhørende tjenester, sykepleietjenester, fysioterapi og paramedisinske tjenester (CPC 93191)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. Autorisasjon eller lisens kreves. Må snakke norsk og ha tatt visse norske eksamener på ulike områder for å få lisens eller autorisasjon. Utenlandske eksamener som gir likeverdig kompetanse, kan bli godkjent.	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
B. Datatjenester og tilhørende tjenester			
- CPC 84 i henhold til beskrivelse av sektordekning i tilleggskdokument I	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
C. Forsknings- og utviklings-tjenester			
b) FoU-tjenester innen samfunnsvitenskapelige og humanistiske felt (CPC 852)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
D. Tjenester knyttet til fast eiendom			
b) Tjenester knyttet til fast eiendom utført mot fast godtgjørelse eller etter avtale (CPC 822)			
- Eiendomsmeidlerfirma	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. Utdanning/eksamen fra utlandet kan godkjennes etter søknad.	
- Eiendomsmeidler	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. Utdanning/eksamen fra utlandet kan godkjennes etter søknad.	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
E. Leie- og leasingtjenester uten operatør			
a), b), c) I tilknytning til skip ⁽¹⁾ , luftfartøyer, annet transportmateriell (CPC 83102, CPC 83103, CPC 83104, CPC 83105)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen, med unntak av: Luftfartøyer: For å kunne registreres i det norske luftfartsregisteret, må luftfartøyet være eid av norske statsborgere eller av norske juridiske personer. 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	
c) Bilutleie (CPC 83101)	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	
d) I tilknytning til annet maskineri og utstyr (CPC 83106-83109)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	
F. Andre forretningstjenester			
a) Reklametjenester (CPC 871)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	

⁽¹⁾ Vilkår for registrering av skip i de norske skipsregistrene (NIS og NOR) er beskrevet i avsnitt 11A - Sjøtransport.

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
b) Markedsundersøkelser og meningsmålinger (CPC 864)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	
c), d) Ledelse og administrative tjenester (inkludert konsulenttjenester) (CPC 865, CPC 866)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	
e) Teknisk testing og analyse (CPC 8676), unntatt offentlige tjenester som lovpålagt klassifisering av skip og flytende innretninger registrert i NIS og NOR.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	
f) Rådgivende tjenester og konsulenttjenester knyttet til landbruk, jakt og skogbruk (vedrører deler av CPC 881)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	
g) Rådgivende tjenester og konsulenttjenester knyttet til fiske (berørte deler av CPC 882)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
h) Tjenester knyttet til bergverk (CPC 883 + 5115)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
i) Rådgivnings- og konsulent tjenester knyttet til industri produksjon (CPC 884, CPC 885)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
k) Arbeidsformidling - Rekruttering og formidling av personell (innlendinger og utlendinger med bopel og arbeidstillatelse i Norge) (angjeldende deler av CPC 872)	1) Ingen, men når virksomheten anses for å finne sted i Norge, får reglene nevnt under 3) anvendelse. 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
- Lederutvelgelse og lederrekruttering (CPC 87201)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
l) Etterforsknings- og sikkerhetsvirksomhet (CPC 873)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Daglig leder må være norsk statsborger bosatt i Norge. 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. Som 3).	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
m) Tilhørende teknisk og vitenskapelig rådgivningstjeneste (CPC 8675)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
n) Vedlikehold og reparasjon av utstyr (ikke inkludert skip, fly eller andre transportmidler) (CPC 633 og CPC 8861-8866)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
o) Renhold av bygninger (CPC 874)	1) Ubundet(*) 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt under horisontale forpliktelser.	1) Ubundet(*) 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt under horisontale forpliktelser.	
p) Fotograferingsvirksomhet (CPC 875)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
q) Emballerings tjenester (CPC 876)	1) Ubundet(*) 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ubundet(*) 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	

(*) Ubundet – teknisk ugjennomførbart

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
r) Trykking og publisering (CPC 88442)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
s) Konferanse- og messe-tjenester (CPC 87909)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
t) Andre			
- Utstillingstjenester (deler av CPC 87909)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
- Interiørdesign (angjeldende deler av CPC 87907)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
2. KOMMUNIKASJONS-TJENESTER			
B. Kurertjenester (CPC 7512)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen restriksjoner, med unntak av det som er spesifisert for transporttjenester. 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
C. Teletjenester			
a) Taletelefoni	1) Ingen	1) Ingen	Norge påtar seg tilleggsforpliktelser som fastsatt i tilleggskapitel II; alle deler av dette er like bindende.
b) Pakkesvitsjet dataoverføring	2) Ingen	2) Ingen	
c) Linjesvitsjet dataoverføring	3) Ingen	3) Ingen	
d) Telekstjenester	4) Ubundet, med unntak av det som er angitt i delen om horisontale forpliktelser.	4) Ubundet, med unntak av det som er angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
e) Telegrafitjenester			
f) Telefakstjenester			
g) Leide samband			
o) Annet			
- Mobile og personlige teletjenester og -systemer			
- Verdiøkende tjenester (omfatter ikke taletelefoni, telegrafi og teleks, pakke- og linjesvitsjede datatjenester, mobiltelefoni, personsøking og satellittjenester)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
3. BYGG OG ANDRE RELATERTE INGENIØRTJENESTER			
A. Generell konstruksjon (CPC 512)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
B. Generelt ingeniørarbeid (CPC 513)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
C. Installasjon og montering (CPC 514, CPC 516)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. For installasjonsarbeider o.l. innenfor elektrisitet, rørleggervirksomhet og vvs kan utenlandske eksamener som gir tilsvarende kompetanse, bli godkjent etter en konkret vurdering fra sak til sak.	
D. Byggferdigstillelse (CPC 517)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
E. <u>Andre</u> - Forarbeider på byggetomter (CPC 511) - Bygningsarbeid for spesialyrker (CPC 515) - Utleietjenester knyttet til utstyr for bygging/riving av bygninger/ingeniørarbeid, med operatør (CPC 518)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
4. DISTRIBUSJONS-TJENESTER Førstehåndsomsetning av rå fisk og privat import av alkohol er unntatt.			
A. Kommisjonsagenttjenester (CPC 621) (Handel med våpen, alkohol og farmasøytiske produkter er unntatt.)	1) Ingen, men ubundet for elektrisitet. 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen, men ubundet for elektrisitet. 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
B. Grossistforretninger (CPC 622) (Import og handel med våpen og farmasøytiske produkter er unntatt.)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
B. Detaljvarehandel (CPC 631+632+6111+6113+6121) (Handel med farmasøytiske produkter, alkohol og våpen er unntatt.)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
D. Franchising (CPC 8929)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
<p>5. UTDANNINGS-TJENESTER</p> <p>Utdanningstjenester som fører fram til offentlig godkjente eksamener og/eller grader</p> <p>- Tjenester innenfor grunnskolens barnetrinn og ungdomstrinn</p> <p>- Tjenester innenfor videregående opplæring</p> <p>- Tjenester innenfor høyere utdanning</p> <p>- Voksenopplæring</p> <p>Utdanningstjenester som ikke fører fram til offentlig godkjente eksamener og/eller grader</p>	<p>1) Som 3)</p> <p>2) Ingen</p> <p>3) Utdanning på grunnskolens og den videregående skolens nivå er offentlige tjenesteytelser. Stiftelser og andre juridiske enheter kan gis godkjenning til å tilby supplerende parallell eller særskilt utdanning.</p> <p>4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.</p> <p>1) Ingen</p> <p>2) Ingen</p> <p>3) Ingen</p> <p>4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.</p>	<p>1) Ingen</p> <p>2) Ingen</p> <p>3) Ingen</p> <p>4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. Lærerutdanning fra utlandet kan godkjennes, og det må avlegges en tilleggsprøve.</p> <p>1) Ingen</p> <p>2) Ingen</p> <p>3) Ingen</p> <p>4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.</p>	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
6. MILJØTJENESTER			
Med unntak av offentlige tjenestefunksjoner som enten eies og drives av lokale, regionale eller statlige myndigheter eller er satt ut til andre av nevnte myndigheter.			
A. Avløpstjenester (CPC 9401)	1) Ubundet, unntatt for rådgivningstjenester 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ubundet, unntatt for rådgivningstjenester 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
B. Håndtering av fast/farlig avfall	1) Ubundet, unntatt for rådgivningstjenester 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ubundet, unntatt for rådgivningstjenester 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
- Avfallshåndteringstjenester (CPC 9402)			
- Renhold og liknende tjenester (CPC 9403)			
C. Beskyttelse av omgivelsesluft og klima			
- Tjenester for å redusere eksos og andre utslipp og forbedre luftkvaliteten (CPC 94040)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
D. Behandling og rensing av jord og vann	1) Ubundet, unntatt for rådgivningstjenester 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ubundet, unntatt for rådgivningstjenester 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
- Behandling og rensing av forurenset grunn og vann (del av CPC 94060)			

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
E. Reduksjon av støy og vibrasjon - Støyreduksjonstjenester (CPC 94050)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
F. Vern av biologisk mangfold og landskapsvern - Natur- og landskapsvern-tjenester (del av CPC 94060)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
G. Andre miljø- og støtte-tjenester - Andre miljøtjenester som ikke er klassifisert annet sted (CPC 94090)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
7. FINANSIELLE TJENESTER			
<p>i. Norge påtar seg forpliktelser i forbindelse med finansielle tjenester i samsvar med «Forståelse om forpliktelser i forbindelse med finansielle tjenester» (heretter kalt «Forståelsen») i WTO-avtalen om handel med tjenester (GATS).</p> <p>ii. Forpliktelser med hensyn til markedsadgang i henhold til ytelsesmåte 1) og 2) får anvendelse på transaksjoner angitt i henholdsvis punkt B.3 og B.4 i Forståelsens avsnitt om markedsadgang.</p> <p>iii. Restriksjoner og begrensninger oppført i listen under ytelsesmåte 1) får anvendelse på reguleringsmessige tiltak rettet mot utenlandske finansielle tjenesteytere som er etablert utenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområde. Begrensningene oppført i listen under ytelsesmåte 2) får anvendelse på reguleringsmessige tiltak rettet mot forbrukere av finansielle tjenester som er bosatt i Norge.</p> <p>iv. Følgende restriksjoner og begrensninger får anvendelse:</p>			
A. Forsikringsvirksomhet og forsikringsrelaterte tjenester	<p>1) I tillegg til tjenester oppført i punkt B.3 a) i Forståelsen kan utenlandske forsikringsforetak tilby forsikring knyttet til passasjerskip (herunder cruiseskip), havgående fiskefartøyer, letevirkosmhet til havs eller forsikringsavtaler med innenlandske foretak som utøver en virksomhet som utgjør minst 10 årsverk, eller har en årlig omsetning over en bestemt terskelverdi. I 2005 var terskelverdien 50 millioner norske kroner.</p> <p>Forsikringsforetak som ikke er etablert i Norge, må yte tjenestene angitt ovenfor og i punkt B.3 a) i Forståelsen gjennom en forsikringsmegler godkjent i Norge.</p> <p>2) Ingen</p>	<p>1) Ingen</p> <p>2) Ingen</p>	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
	<p>3) Ingen enkeltinvestor eller samarbeidende gruppe av investorer kan erverve eller inneha mer enn 10 prosent av aksjekapitalen i et norsk forsikringsforetak. En utenlandsk eller norsk finansinstitusjon kan imidlertid få tillatelse til å erverve og inneha inntil 25 prosent av aksjekapitalen dersom dette er en del av et strategisk samarbeid. Finans- og tolldepartementet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra begrensningene på enkeltinvestorens eierskap.</p> <p>Uten hensyn til ovenstående kan utenlandske forsikringsforetak etablere del- eller heleide datterforetak i Norge. De øvrige eiere av slike deleide datterforetak må være utenlandske eller norske finansinstitusjoner.</p> <p>For datterforetak eller filialer av finansinstitusjoner som ikke er hjemmehørende i Norge, kreves det at livsforsikring, skadeforsikring og kredittforsikring drives i atskilte enheter.</p> <p>Forsikringsforetak som er hjemmehørende i Norge, må være organisert som aksjeselskaper eller gjensidige foretak. Forsikringsmeglerforetak som er hjemmehørende i Norge, må være organisert som aksjeselskaper.</p> <p>4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser</p>	<p>3) Med hensyn til gjensidige forsikringsforetak må daglig leder, minst halvparten av styremedlemmene og halvparten av medlemmene av bedriftsforsamlingen ha fast bopel i Norge. Nærings- og handelsdepartementet kan gjøre unntak fra disse reglene.</p> <p>4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser</p>	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
<p>B. Bankvirksomhet og andre finansielle tjenester (unntatt forsikring)</p>	<p>1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen enkeltinvestor eller samarbeidende gruppe av investorer kan erverve eller inneha mer enn ti prosent av aksjekapitalen i forretningsbanker, verdipapirregistre eller finansieringsforetak, eller mer enn ti prosent av grunnfondskapitalen i sparebanker. En utenlandsk eller norsk finansinstitusjon kan imidlertid få tillatelse til å erverve og inneha inntil 25 prosent av slike aksjer, unntatt for oppgjørssentraler eller grunnfondsbevis dersom dette er en del av et strategisk samarbeid. I tillegg kan Finans- og tolldepartementet i særlige tilfeller gjøre unntak fra de nevnte begrensningene på enkeltinvestors eierskap i slike institusjoner.</p> <p>Uten hensyn til ovenstående kan utenlandske banker og finansieringsforetak etablere del- eller heleide datterforetak i Norge. De øvrige eiere av slike deleide datterforetak må være henholdsvis banker eller finansinstitusjoner.</p> <p>Forretningsbanker, verdipapirregistre, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond som er hjemmehørende i Norge, må organiseres som aksjeselskaper.</p> <p>4) Ubundet, unntatt som angitt under horisontale forpliktelser.</p>	<p>1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen</p> <p>I sparebanker og finansieringsforetak som ikke er organisert som aksjeselskaper, må medlemmer av beslutningsorganer være norske borgere og ha fast bopel i Norge. Finans- og tolldepartementet kan gjøre unntak fra disse reglene.</p> <p>4) Ubundet, unntatt som angitt under horisontale forpliktelser.</p>	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
9. TURISME OG REISELIVSTJENESTER			
A. Hoteller og restauranter			
Hoteller, campingplasser og annen kommersiell innkvartering, restauranter, kaféer, puber, barer (CPC 641, CPC 642, CPC 643)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
B. Reisebyrå- og turoperatørtjenester (CPC 7471)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
C. Turistguidetjenester (CPC 7472)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
10. TJENESTER FOR FRITID, KULTUR OG SPORT			
B. Nyhetsbyråtenester (CPC 962)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
11. TRANSPORTTJENESTER			
A. Sjøtransport ⁽²⁾ Internasjonal transport (gods og passasjerer) (CPC 7211 og 7212 samt CPC 7213 der de kommer til anvendelse) Internasjonal slepe- og bukseringsvirksomhet (del av CPC 7214) Unntatt innenriksfart (1) og innenriks slepe- og bukseringsvirksomhet	1) Ingen 2) Ingen 3) a) Skip i det ordinære norske skipsregisteret (NOR). Skipene må eies av norske borgere eller av et norsk foretak der norske borgere eier minst 60 prosent av kapitalen. Det kan gjøres unntak fra 60-prosentregelen. b) Skip i Norsk internasjonalt skipsregister (NIS): Ingen c) Andre former for kommersiell tilstedeværelse (2): Ingen	1) Ingen 2) Ingen 3) a) NOR: Dersom skipet eies av et selskap med begrenset ansvar, må selskapet ha hovedkontor i Norge. Flertallet av styrets medlemmer, herunder styrets leder, må være norske borgere bosatt i EØS-området og ha bodd i Norge de foregående to årene. b) NIS: Skip som ikke-norske interesser eier mer enn 40 prosent av, må ha en driftsfunksjon i Norge. Denne kan drives av et norsk rederi med hovedkontor i Norge eller av et norsk driftsselskap eller, dersom skipet er registrert direkte i NIS av et utenlandsk foretak, ha en norsk representant. Representanten må være bosatt i Norge og ha fullmakt til å ta imot søksmål på vegne av skipets eier. c) Andre former for kommersiell tilstedeværelse (2): Ingen	

⁽²⁾ Se tilleggsdokument III, Merknader til sjøtransport.

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
<p>Innenriks sjøtransport av gods (del av CPC 7212), begrenset til følgende tjenester:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tilbringertjenester knyttet til internasjonale laster - Transport av tomme containere for internasjonal handel - Sjøtransport knyttet til petroleumsleting og petroleumsutvinning til havs 	<p>4) a) Mannskap på NOR-skip: Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.</p> <p>b) Mannskap på NIS-skip: Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.</p> <p>c) Personell på land: Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.</p> <p>1) Ubundet</p> <p>2) Ingen</p> <p>3) a) Skip i det ordinære norske skipsregisteret (NOR). Skipene må eies av norske borgere eller av et norsk foretak der norske borgere eier minst 60 prosent av kapitalen. Det kan gjøre unntak fra 60-prosentregelen.</p> <p>b) Andre former for kommersiell tilstedeværelse: Ingen</p> <p>4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.</p>	<p>4) a) NOR: Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.</p> <p>b) NIS: Ingen, unntatt for kapteinen, som må være norsk borger. Det kan gjøres unntak fra regelen.</p> <p>c) Personell på land: Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.</p> <p>1) Ubundet</p> <p>2) Ingen</p> <p>3) a) NOR: Dersom skipet eies av et selskap med begrenset ansvar, må selskapet ha hovedkontor i Norge. Flertallet av styrets medlemmer, herunder styrets leder, må være norske borgere bosatt i Norge og ha bodd i Norge de foregående to år.</p> <p>b) Andre former for kommersiell tilstedeværelse: Ingen</p> <p>4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.</p>	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
<p>Innenriks sleping og buksering, inkludert ankerhåndtering, tilknyttet petroleumsleting og petroleumsutvinning til havs (del av CPC 7214)</p> <p>Tjenester tilknyttet sjøtransport:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Håndtering av last (3) - Lagrings- og lagertjenester (CPC 742) - Tollklareringstjenester (4) - Containerdepottjenester (5) 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ubundet 2) Ingen 3) a) Skip i det ordinære norske skipsregisteret (NOR). Skipene må eies av norske borgere eller av et norsk selskap der norske borgere eier minst 60 prosent av kapitalen. Det kan gjøres unntak fra 60-prosentregelen. <li style="padding-left: 20px;">b) Andre former for kommersiell tilstedeværelse: Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. <ol style="list-style-type: none"> 1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. <ol style="list-style-type: none"> 1) Ubundet* 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ubundet 2) Ingen 3) a) NOR: Dersom skipet eies av et selskap med begrenset ansvar, må selskapet ha hovedkontor i Norge. Flertallet av styrets medlemmer, herunder styrets leder, må være norske borgere bosatt i Norge og ha bodd i Norge de foregående to år. <li style="padding-left: 20px;">b) Andre former for kommersiell tilstedeværelse: Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. <ol style="list-style-type: none"> 1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. <ol style="list-style-type: none"> 1) Ubundet* 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. 	

* Ubundet – teknisk ugjennomførbart

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
- Skipsagenturtjenester (6) Spedisjonstjenester (7)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
- Andre tilknyttede støttetjenester til transportvirksomhet (8)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
Tilknyttede tjenester som redere og skip må ha tilgang til:			Følgende tjenester gjøres tilgjengelige for tilbydere av internasjonale sjøtransporttjenester på rimelige og likebehandlende vilkår: <ol style="list-style-type: none"> 1. Lostjenester 2. Slepe- og taubåtassistanse 3. Proviantering og bunkring av drivstoff og vann 4. Avfalls- og ballast-håndtering 5. Havnekapteintjenester 6. Navigasjons-hjelpemidler 7. Landbaserte driftstjenester som er avgjørende for drift av skip, herunder kommunikasjoner, vann og elektrisitet

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
			<p>8. Anlegg og utstyr for nødreparasjoner</p> <p>9. Tjenester knyttet til oppankring, kaiplass og fortøyning</p> <p>10. Containerhåndtering, lagrings- og lager-tjenester, godstransport</p> <p>Dersom vei-, jernbane-, kystskipsfartstjenester og liknende tilknyttede tjenester ikke er fullt ut dekket av denne bindingslisten, skal en multimodal transportør ha anledning til å leie eller befrakte lastebiler, jernbanevogner og lignende materiell for å kunne videretransportere internasjonale laster som kommer sjøveien, eller ha tilgang til og adgang til å bruke slik transport for å kunne tilby multimodale transporttjenester.</p>

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
C. Lufttransporttjenester (Tjenestene er definert i vedlegget om lufttransport til GATS)			
- Edb-baserte reservasjonssystemer (CRS)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen	1) Ubundet med hensyn til morforetakets eller deltakende foretaks forpliktelser overfor et CRS kontrollert av et luftfartsselskap fra ett eller flere tredjeland 2) Ingen 3) Ubundet med hensyn til morforetakets eller deltakende foretaks forpliktelser overfor et CRS kontrollert av et luftfartsforetak fra ett eller flere tredjeland	
- Salg og markedsføring av lufttransporttjenester	4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. 1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen	4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. 1) Ubundet for distribusjon gjennom et CRS av lufttransporttjenester som tilbys av foretaket som eier CRS-et. 2) Ingen 3) Ubundet for distribusjon gjennom et CRS av lufttransporttjenester som tilbys av foretaket som eier CRS-et.	
- Reparasjon og vedlikehold av luftfartøyer	4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. 1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen	4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser. 1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen	
	4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser	

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
- Bakketjenester	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen, bortsett fra at tjenestekategoriene avhenger av lufthavnens størrelse. Antallet tjenesteytere ved hver lufthavn kan være begrenset på grunn av plassmangel, og kan av andre grunner være begrenset til et minimum på to. Likebehandlende forhåndsgodkjenning kan gjelde. 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
E. Jernbanetransporttjenester			
c) Skiftetjenester (CPC 7113)	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
d) Vedlikeholds- og reparasjonstjenester for jernbanemateriell (CPC 8868) ⁽³⁾	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
e) Støttetjenester for jernbanetransport (CPC 743)	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt av andre grunner horisontale forpliktelser.	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt av andre grunner horisontale forpliktelser.	

⁽³⁾ De nevnte tjenestene utgjør bare en del av det totale spekteret av aktiviteter som omfattes av CPC-forståelsen.

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
F. Veitransporttjenester			
a),b) Passasjer- og gods-transport (CPC 7121, CPC 7122, CPC 7123; omfatter ikke kabotasje)	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen, unntatt for passasjertransport, der rutetraffikk og pendeltransport forutsetter en vurdering av markedsbehov basert på trafikkkriteriene. 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
e) Støttetjenester for veitransport (CPC 744)	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
G. Rørledningstransport			
- Oppstrøms rørlednings-transport av olje og naturgass fra felt til havs. Omfatter ikke sentral kontroll og overvåking av rørledningsnett (berørte deler av CPC 71310)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ubundet 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ubundet 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	
H. Tjenester i tilknytning til alle typer transport			
a) Håndtering av last (CPC 741)	1) Ubundet(*) 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ubundet(*) 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	

* Ubundet – teknisk ugjennomførbart

Ytelsesmåte: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
b) Lagrings- og lagertjenester (CPC 742)	1) Ubundet(*) 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	1) Ubundet(*) 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i delen om horisontale forpliktelser.	

TILLEGGSDOKUMENT I

Forståelse om hva som omfattes av CPC 84 – Datatjenester og tilhørende tjenester

1. CPC 84 omfatter alle datatjenester og tilhørende tjenester.
2. Den teknologiske utviklingen har ført til et økt tilbud av slike tjenester i form av en bunt eller pakke av tilhørende tjenester, som kan omfatte alle de grunnleggende funksjonene som er oppført på listen i nr. 3, eller bare noen av dem. For eksempel består tjenester som web- eller domenehoteller, dataminerings-tjenester og grid-basert databehandling alle av en kombinasjon av grunnleggende datatjenester.
3. Datatjenester og tilhørende tjenester, uansett om tjenestene ytes via nettverk, herunder internett, omfatter alle tjenester som dekker en hvilken som helst av følgende oppgaver eller en hvilken som helst kombinasjon av dem:
  - rådgivning, tilpasning, strategi, analyse, planlegging, spesifisering, design, utvikling, installasjon, implementering, integrering, testing, feilsøking, oppdatering, støtte, teknisk bistand eller styring av eller for datamaskiner eller datasystemer,
  - rådgivning, strategi, analyse, planlegging, spesifisering, design, utvikling, installasjon, implementering, integrasjon, testing, feilsøking, oppdatering, tilpasning, vedlikehold, støtte, teknisk bistand, styring eller bruk av eller for programvare⁽⁴⁾,
  - databehandling, datalagring, vertstjenester eller databasetjenester,
  - vedlikeholds- og reparasjonstjenester for kontormaskiner og -utstyr, herunder datamaskiner, og
  - tjenester knyttet til opplæring av kunders i bruk av programvare, datamaskiner eller -systemer, og ikke klassifisert annet sted.
4. I mange tilfeller kan datatjenester og tilhørende tjenester muliggjøre annen tjenesteyting⁽⁵⁾, både elektronisk og på andre måter. Imidlertid er det i slike tilfeller en vesentlig forskjell mellom datatjenester og tilhørende tjenester (f.eks. web- eller applikasjonshotell) og de andre tjenestene⁽²⁾, som muliggjøres av datatjenester og tilhørende tjenester. De andre tjenestene hører ikke under CPC 84 selv om de gjøres tilgjengelige via datatjenester og tilhørende tjenester.

⁽⁴⁾ Med «programvare» menes settene av instruksjoner som datasystemer må utføre for å virke og kommunisere. En rekke forskjellige programmer kan utvikles for spesifikke applikasjoner (applikasjonsprogramvare/application software), og kunden kan velge mellom å bruke ferdige programmer (programvarepakker/packaged software) og å utvikle spesifikke programmer for spesifikke krav (kundetilpasset programvare/customized software) eller en kombinasjon av begge.

⁽⁵⁾ For eksempel W/120.1.A.b. (regnskapførings-, revisjons- og bokføringstjenester), W/120.1.A.d. (arkitekt-tjenester), W/120.1.A.h. (medisinske og tannmedisinske tjenester), W/120.2.D (audio-visuelle tjenester) og W/120.5. (utdanningstjenester).

TILLEGGSdokUMENT II

TILLEGGSFORPLIKTELSER FOR TELETJENESTER

Virkeområde

Det følgende inneholder definisjoner og prinsipper for rammereglene for grunnleggende teletjenester:

Definisjoner

Med *brukere* menes tjenesteforbrukere og tjenesteleverandører.

Med *grunnleggende funksjoner og innretninger* menes ressurser i et offentlig telenett og en offentlig telekommunikasjonstjeneste som:

- a) utelukkende eller i hovedsak stilles til rådighet av én eller et begrenset antall tjenesteytere, og
- b) verken økonomisk eller teknisk kan erstattes på en rimelig måte for å yte en tjeneste.

Med *dominerende aktør* menes en tjenesteyter som har evnen til å påvirke vilkårene for deltakelse (med hensyn til pris og levering) i det aktuelle markedet for grunnleggende teletjenester som et resultat av:

- a) kontroll over grunnleggende funksjoner og innretninger, eller
- b) bruk av sin markedsposisjon.

1. Tiltak for å ivareta konkurransen

1.1 Forebygging av konkurransebegrensende praksis i markedet for teletjenester

Det skal opprettholdes passende tiltak i den hensikt å hindre at tjenesteytere som alene eller sammen er en dominerende aktør, deltar i eller viderefører en konkurransebegrensende praksis.

1.2 Beskyttelsestiltak

Konkurransebegrensende praksis som nevnt over omfatter særlig følgende:

- a) å delta i konkurransebegrensende kryss-subsidiering,
- b) å utnytte opplysninger som er skaffet til veie fra konkurrenter, og som resulterer i vridning av konkurransen, og
- c) med hensyn til tekniske opplysninger om grunnleggende funksjoner og innretninger samt forretningsrelevante opplysninger som er nødvendige

for å kunne tilby tjenester, å unnlate å gjøre slike opplysninger tilgjengelige for andre tjenesteytere i rett tid.

2. Samtrafikk

2.1 Dette avsnittet omhandler sammenføring med tjenesteytere som tilbyr offentlige telenett eller offentlige telekommunikasjonstjenester slik at en tjenesteyters brukere kan kommunisere med en annen tjenesteyters brukere og får tilgang til tjenester som den andre tjenesteyteren tilbyr.

2.2 Sikring av samtrafikk

Innenfor rammen av tillatt markedsadgang skal samtrafikk med en dominerende aktør sikres på ethvert teknisk mulig punkt i nettet. Samtrafikk som nevnt skal tilbys⁽⁶⁾:

- a) til likebehandlende vilkår, betingelser (inkludert tekniske standarder og spesifikasjoner) og takster og ha et kvalitetsnivå som ikke er dårligere enn det som vedkommende tjenesteyter holder for egne tilsvarende tjenester eller tilsvarende tjenester fra ikke-tilsluttede tjenesteytere eller egne datterforetak eller andre tilsluttede foretak⁽⁷⁾,
- b) rettidig, til vilkår, betingelser (inkludert tekniske standarder og spesifikasjoner) og kostnadsorienterte takster som sikrer innsyn og er rimelige under hensyn til hva som er økonomisk mulig, og dessuten er tilstrekkelig oppdelt slik at tjenesteyteren ikke behøver å betale for nettdeler eller funksjoner som han ikke trenger for å yte tjenesten, og
- c) på anmodning, på punkter i tillegg til nettermineringspunktene som tilbys majoriteten av brukerne, basert på takster som gjenspeiler konstruksjonskostnaden for nødvendige tilleggsfunksjoner.

2.3 Offentlig tilgjengelige prosedyreregler for forhandlinger om samtrafikk

Fremgangsmåtene som får anvendelse for samtrafikkforhandlinger med en dominerende aktør, skal gjøres offentlig kjent.

2.4 Åpenhet om samtrafikkavtaler

Det skal sikres at en dominerende aktør enten gjør sine samtrafikkavtaler eller en standardavtale for samtrafikk offentlig kjent.

⁽⁶⁾ Tjenesteytere eller nettleverandører som ikke er generelt tilgjengelige for allmennheten, for eksempel lukkede brukergrupper, er garantert rettigheter til å koble seg til offentlige telenett eller offentlige telekommunikasjonstjenester til vilkår, betingelser og takster som sikrer likebehandling og innsyn og er kostnadsorienterte. Vilkår, betingelser og takster som nevnt kan imidlertid avvike fra vilkårene, betingelsene og takstene som gjelder i samtrafikken mellom offentlige telenett eller offentlige telekommunikasjonstjenester.

⁽⁷⁾ I Norge kan det fastsettes forskjellige vilkår, betingelser og takster for operatører i ulike markedssegmenter, basert på likebehandlende nasjonale konsesjonsvilkår som sikrer brukerne innsyn, dersom forskjellige objektivi sett kan forsvares med at tjenestene ikke vurderes om «likeverdige».

2.5 Samtrafikk: tvisteløsning

En tjenesteyter som ber om samtrafikk med en dominerende aktør, skal enten:

- a) til enhver tid, eller
- b) etter et rimelig tidsrom som er gjort offentlig kjent,

kunne henvende seg til et uavhengig innenlandsk organ, som reguleringsmyndigheten nevnt nedenfor i nr. 5, for innen et rimelig tidsrom å få løst tvister om passende vilkår, betingelser og takster for samtrafikk, i den grad disse ikke er fastsatt allerede.

3. *Leveringspliktige tjenester*

Norge har rett til å definere forpliktelsene som landet ønsker å opprettholde for yting av leveringspliktige tjenester. Disse forpliktelsene skal ikke anses som konkurransebegrensende i seg selv, forutsatt at de forvaltes på en måte som sikrer likebehandling og innsyn, og som er konkurransenøytral og ikke mer bebyrdende enn det som er nødvendig for den typen leveringspliktige tjenester Norge har definert.

4. *Offentlig tilgjengelige kriterier for tildeling av tillatelse*

Dersom det kreves tillatelse, skal følgende opplysninger gjøres offentlig kjent:

- a) alle kriterier for tildeling av tillatelse og tiden det vanligvis tar for å avgjøre en søknad om tillatelse, samt
- b) vilkår og betingelser knyttet til den enkelte tillatelse.

Begrunnelsen for avslag på søknad om tillatelse skal på anmodning gjøres kjent for søkeren.

5. *Uavhengig reguleringsmyndighet*

Reguleringsmyndigheten er uavhengig av enhver tilbyder av grunnleggende tele-tjenester og er heller ikke ansvarlig overfor tilbyderne. Reguleringsmyndighetens vedtak og fremgangsmåter skal være upartiske overfor alle markedsdeltakere. Norge skal sikre at tilbydere fra en annen avtalepart som berøres av den norske reguleringsmyndighetens vedtak, i samsvar med landets lover og forskrifter kan klage vedtaket inn for et forvaltningsorgan eller en rettsinstans som er uavhengig av enhver tilbyder.

6. *Tilordning og bruk av begrensede ressurser*

Alle ordninger for tilordning og bruk av begrensede ressurser, herunder frekvenser, nummer og fremføringsrett, skal gjennomføres objektivt og rettidig på en måte som sikrer innsyn og likebehandling. Aktuell status med hensyn til tilordnede frekvensbånd skal gjøres offentlig kjent, men detaljert identifikasjon av frekvenser som er tilordnet særlig statlig bruk, er ikke påkrevd.

TILLEGGSDOKUMENT III

MERKNADER TIL SJØTRANSPORT

Med «rimelige og likebehandlende vilkår» for multimodal transportvirksomhet menes at multimodale transportforetak har mulighet til å sørge for videreforsendelse av varer uten unødig opphold og med prioritet foran andre varer som er ankommet havnen på et senere tidspunkt. Med «multimodalt transportforetak» menes den som et konnossement, et multimodalt transportdokument eller en annen type dokument som godtgjør at det foreligger en avtale om multimodal transport, er utstedt på vegne av, og som er ansvarlig for at varetransporten skjer i samsvar med fraktavtalen.

1. Med «innenriksfart» menes sjøtransport av varer og passasjerer mellom havner i Norge, herunder steder på kontinentalsokkelen der det letes etter eller utvinnes petroleum.

2. Med «andre former for kommersiell tilstedeværelse for å yte internasjonale sjøtransporttjenester» menes at tilbydere av internasjonale sjøtransporttjenester fra andre medlemsland har mulighet til å utføre lokalt all virksomhet som er nødvendig for å kunne yte delvis eller helt integrerte transporttjenester som sjøtransport utgjør en vesentlig del av. (Denne forpliktelsen skal imidlertid ikke forstås slik at den på noen måte innebærer en begrensning av de forpliktelser som er avtalt for yting av grenseoverskridende tjenester).

Virksomhet som nevnt omfatter, men er ikke begrenset til:

- a) markedsføring og salg av sjøtransport og tilknyttede tjenester gjennom direkte kontakt med kundene, fra tilbudsfasen til fakturering, idet disse tjenestene er tjenestene som drives eller tilbys av tjenesteyteren selv, eller av tjenesteytere som den som selger tjenesten, har et løpende forretningsforhold med,
- b) anskaffelse på egne vegne eller på vegne av kunder (og videresalg til deres kunder) av transporttjenester og tilknyttede tjenester, herunder transporttjenester innenlands med alle typer transportmidler, særlig på innenlandske vannveier, på innenlandsk vei og med innenlandsk jernbane, noe som er nødvendig for å kunne tilby integrerte transporttjenester,
- c) utferdigelse av dokumentasjon i forbindelse med transportdokumenter, tolldokumenter eller andre dokumenter vedrørende den transporterte varens opprinnelse og kjennetegn,
- d) levering av foretaksinformasjon på ulike måter, herunder via elektroniske informasjonssystemer og elektronisk datautveksling (med forbehold for bestemmelsene i vedlegget om telekommunikasjon),
- e) inngåelse av forretningsavtaler med lokalt etablerte spedisjonsfirmaer (herunder deltakelse som aksjeeier) og ansettelse av lokalt rekruttert personell (eller utenlandsk personell, med forbehold for den horisontale forpliktelsen om bevegelighet for arbeidstakere),

f) opptreden på vegne av foretakene og, når det er påkrevd, tilrettelegge skipsanløp eller mottak av last.

3. «Håndtering av last» er oppgaver som utføres av laste- og losseforetak, herunder terminaloperatører, men omfatter ikke oppgaver som utføres direkte av havnearbeidere, når denne arbeidsstyrken er organisert uavhengig av laste- og losseforetakene eller terminalforetakene. Oppgavene som er dekket, omfatter tilrettelegging av og tilsyn med:

- lasting og lossing av skip
- surring og løsing av last
- mottak/levering og oppbevaring av gods før avskiping og etter mottak.

4. «Tollklareringstjenester» (alternativt «tollmeglertjenester») er virksomhet som består i å ordne tollformaliteter på en annen parts vegne i forbindelse med innførsel, utførsel eller transitt av last, enten denne tjenesten er tjenesteyterens hovedvirksomhet eller et vanlig tillegg til hovedvirksomheten hans.

5. «Containerdepottjenester» er virksomhet som består i å lagre containere, enten i havneområdet eller inne i landet, slik at de kan fylles/tømmes, repareres og klargjøres for avskiping.

5. «Skipsagenturtjenester» er virksomhet som består i å representere, i egenskap av agent, ett eller flere linjerederiers eller rederiers forretningsinteresser i et gitt geografisk område, for følgende formål:

- markedsføring og salg av sjøtransport og tilknyttede tjenester, fra tilbudsfasen til fakturering, og utstedelse av konnossementer på vegne av foretakene; kjøp og salg av nødvendige tilknyttede tjenester; utferdigelse av dokumentasjon og formidling av foretaksopplysninger,
- opptreden på vegne av foretakene og, når det er påkrevd, tilrettelegging av skipsanløp eller mottak av last.

7. «Spedisjonstjenester» er virksomhet som består i å tilrettelegge og overvåke forsendelser på vegne av avskipere, gjennom anskaffelse av transport og tilknyttede tjenester, utferdigelse av dokumenter og formidling av foretaksopplysninger.

8. «Andre tilknyttede støttetjenester til transportvirksomhet» er fraktmegler-tjenester, fakturakontroll og informasjon om fraktrater, tjenester knyttet til utferdigelse av transportdokumenter, pakking og emballering, utpakking og avemballering, godsinspeksjon, veiing og stikkprøvetaking, samt tjenester i forbindelse med mottak og godkjenning av last (herunder lokal henting og utlevering).
